

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11322369>

SAMARQAND MARKAZIY OSIYO TURIZMINING MARKAZI SIFATIDA

Juraqulova Farangiz Turaqul qizi

TDPU tarix fakulteti 4-bosiqch talabasi

Sharipova Durdoni Kamoliddin qizi

Tarix fakulteti 2-bosqich talabasi

***Annotatsiya:** ushbu maqolada Samarqand Markaziy Osiyo turizmining markazi sifatida yuksalishi, turistik salohiyati hamda turizm sohasida bo'layotgan o'zgarishlari haqida qisqacha ma'lumot beriladi*

***Kalit so'zlar:** me'moriy yodgorliklar, turizm, sayyoh, turizm poytaxti, Byuporti xonim, Registon maydoni.*

Markaziy Osiyoning qoq yuragida joylashgan O'zbekiston Respublikasi o'zining ko'plab me'moriy yodgorliklari, ajoyib tabiat manzaralari, muhtasham saroylari, o'tmish sivilizatsiyalari qal'alari xarobalari, eng yorqin madaniy tadbirlari, gastronomik hududlari va mashhur hunarmandchilik ustaxonalari bilan hammamizga taniqli. Birinchi tashrifdanoq yurtimiz bu yerga qayta-qayta kelishga undaydigan g'ayrioddiy tuyg'ularni uyg'otadi. Yer yuzining sayqali bo'lgan Samarqand nafaqat Markaziy Osiyoda balki, dunyoga o'zining qadimiyligi, navqironligi bilan mashhurdir. So'nggi yillarda Samarqand turizm markazi, poytaxti sifatida o'zining mavqeyini oshirib kelmoqda.

Prezidentimiz tashabbusi bilan tashkil etilgan "Buyuk Ipak yo'li" Samarqand turizm markazi sayyohlar oqimini yanada oshirmoqda. Endilikda Samarqandni O'zbekistonning "Turizm darvozasi"ga aylantirish orqali kelgusi besh yilda turizm ximzatlari hajmi kamida 10 barobar oshirilishini¹-ta'kidladi. Turizm industriyasi millionlab odamlarning tirikchiligini ta'minlaydi, milliardlab insonlarga esa o'z xalqi va boshqa mamlakatlar xalqlarining madaniy o'ziga xosligini, shuningdek, tabiat boyligini qadrlash imkoniyatini beradi. O'zbekistonda sayyohlarni jalb etish borasida xamisha ko'hna va navqiron Samarqand shahrining ulushi va o'rni kattadir. 2750 yillik tarixga ega Samarqand ko'plab imperiyalarga poytaxt va ta'lim markazlariga

¹ Mirziyoyev.Sh. Turizm iqtisodiyotning drayveri. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi."O'zbekiston" nashriyoti, T. 2022. -B.172.

rivojlangan shahar sifatida Buyuk ipak yo‘li rivojlangan davrlarda dovrug‘ qozondi. Bularning barchasi bugungi kunda Samarqandni Markaziy Osiyo turizm kabi bo‘lishida muhim omil bo‘lmoqda.

Sharq Rimi hisoblangan Samarqandda 1607 ta me‘moriy yodgorlik va ziyoratgohlar mavjud bo‘lib, ularni aksariyati Butunjahon Madaniy tashkiloti YUNESKO muhofazasiga olingan. Ko‘plab tadqiqotchilar Samarqandning sayyohlik salohiyati bundan ham ko‘proq sayyohlarni jalb etish uchun yetarli deb hisoblaydi. Samarqand nafaqat me‘moriy yodgorliklari bilan balki ziyorat, gastronomik, ekoturizm kabi yo‘nalishlarda ham yetakchi hisoblanadi. Yevropalik sayyohlik etiroficha, bu sohalarni yanada jozibali qilish imkoniyatlari mavjud. Agarda, mavjud salohiyatining barchasi to‘liq ishga solinsa, Samarqandga keladigan sayyohlarning soni 2 mlndan oshishi mumkinligi barchamizga ma‘lum. Ko‘plab sayyohlarning tashrifi bu Samarqandning ijtimoiy iqtisodiy rivojlanishi, yangi ish o‘rinlarini yaratishda imkoniyat yaratadi.

Jumladan, Respublika hududlarida va xorijiy mamlakatlarda Samarqandning turizm salohiyati hamda Samarqand xalqaro aeroporti imkoniyatlarini namoyish etuvchi “Samarqand Yangi O‘zbekistonning turizm darvozasi” targ‘ibot kampaniyasi yo‘lga qo‘yilishi kutilmoqda, turistlarga xizmat ko‘rsatish uchun turizm axborot markazlarining yanada rivojlantirish kabi vazifalar ham belgilab qo‘yilgan. Samarqandda joylashgan barcha turistik obyektlarning muhim jihatlaridan biri, shundaki, deyarli barchasi shahar markaziga yaqin joyda joylashgan. Bu esa tashrif buyurgan sayyohlarga qulay imkoniyatlar yaratilishiga olib kelmoqda. Samarqandda bir marotaba tashrif buyurgan sayyohlar katta tassurotlar bilan qaytishadi. Samarqand shahrida 2017-yildan boshlab, turizm sohasida jadal o‘zgarishlar amalga oshirildi. Ayniqsa shahar markazida bunyod etilgan “Silk road” (Buyuk ipak yo‘li) majmuasining bunyod etilishi, unda ilmiy markazlarning ham mavjudligi bevosita soha rivojlanishiga katta ta‘sir etdi. Buni turli xalqaro va sammit uchrashuvlarga mezbonlik qilayotgan Samarqandda tashkil etilayotgan ma‘rifiy, ilmiy va siyosiy tadbirlarning doimiy o‘tkazilayotganligida ham ko‘ramiz. Samarqandda sayyohlikni rivojlantirish va turistlar oqimini ko‘paytirishda tashkil etilgan yangi oliy ta‘lim muassasalari jumladan, Buyuk ipak yo‘li va madaniyat universiteti hamda Imon al-Buxoriy nomidagi ilmiy tadqiqotlar markazlari misolida ko‘rishimiz mumkin.

Samarqandning nufuzi Temuriylar davrida juda yuqori bo‘lgan. Buni Temurshunos olimi Fradiko Byuperti xonimning asarlari tasdiqlaydi. Bu xonim Samarqandni tarixi san‘ati madaniyatini targ‘ibotida muhim ro‘l o‘ynab kelmoqda. Qariyb yarim asr faoliyati davomida Samarqandga bir necha marotaba tashrif buyurgan turli konferensiyalarning tashabuskori bo‘lgan xonimga 2017-yildagi tashrifida

Samarqand shahri faxriy fuqoroligi uning mehnatlariga yurtimiz tarixini yoyishdagi bemisl xizmatlari uchun berilgan yuksak bahodir.

Samarqand shahri yevropaliklarni doimo hayratga solib lol qoldirib kelgan. Xususan 1880-yilda Samarqandga tashrif buyurgan yapon diplomati, Kato Kyudzo o'zining "Самарканд глазами японца Ни Си Токужиро¹" ya'ni (Samarqand yaponiyalik Ni Si Tokujiro nigohida) nomli maqolasida ham Samarqandni yetarlicha darajada maqtagan. Xususan, o'sha davrda ham Registon maydoni uning diqqat etiborini tortganligini o'zining o'quvchilariga maroq bilan so'zlab beradi. Samarqandga tashrif buyurgan sayyohlar soni 2023-yilda 7 milliondan oshganligi ta'kidlangan edi. Bu ko'rsatgichni 2024-yilda 10 millionga oshirish ko'zda tutilgan²-deya ta'kidladi Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi raisi Aziz Abduhakimov.

Tarix shuni ko'rsatadiki, Ipak yo'lida joylashgan Samarqand turli dunyo sivilizatsiyalari kesishgan joy, qadimgi shahar bo'lib, insoniyat tarixining rivojlanishi. Shuning uchun Samarqand dunyoning barcha xalqlariga tegishli.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoyev.Sh. Turizm iqtisodiyotning drayveri. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi."O'zbekiston" nashriyoti, T. 2022.
2. Като Кюдзо." Самарканд глазами японца Ни Си Токужиро"// Самарканд шахрининг 2750 йиллик юбилейига бағишланган халқаро илмий симпозиум материаллари. Тошкент — Самарканд Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Фан» нашриёти 2007.
3. Ismatullayev, F., & Ahmedova, S. (2019). Some problems of the cooperation of Uzbekistan and Italy. *Scientific journal of the Fergana State University*, 2(1), 113-114.
4. Исматуллаев, Ф. О. (2020). Развитие международных связей Узбекистана в области туризма. *Актуальные научные исследования в современном мире*, (4-8), 139-143.
5. Исматуллаев, Ф. О. (2022). ЕВРОПА ИТТИФОҚИНИНГ МАРКАЗИЙ ОСИЁ БЎЙИЧА ЯНГИ СТРАТЕГИЯСИГА ОИД АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР. *ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ*, (SI-1).

¹ Като Кюдзо." Самарканд глазами японца Ни Си Токужиро"// Самарканд шахрининг 2750 йиллик юбилейига бағишланган халқаро илмий симпозиум материаллари. Тошкент — Самарканд Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Фан» нашриёти 2007.Б.384

² <https://ok.ru/sputnikzbek> .

6. ТАЙРОНОВ, Ё. (2021). “ТУРКИСТОН ВИЛОЯТИНИНГ ГАЗЕТИ” МАҲАЛЛИЙ БОЙЛАР ФАОЛИЯТИНИНГ ЁРИТИШДА МУҲИМ МАНБА СИФАТИДА. In *Uzbek Conference Publishing Hub* (Vol. 1, No. 01, pp. 136-139).
7. Ҳасанов, Р., & Тайронов, Ё. (2021). THE ROLE OF LOCAL ENTREPRENEURS IN THE COMPOSITION OF THE NATIONAL PRESS IN TURKESTAN AT THE BEGINNING OF THE XX CENTURY. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktika*, 1(1).
8. qizi Juraqulova, F. T. (2024). О ‘ZBEKISTONNING JAXONGA TURIZM MAMLAKATI SIFATIDA OCHILISHI. *GOLDEN BRAIN*, 2(2), 156-161.
9. FO, I. (2024). О ‘ZBEKISTONNING TURIZM SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIGINING AYRIM JIHATLARI. *Science and innovation*, 3(Special Issue 28), 731-733.